

Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse ÕPPEKAVA

SISUKORD

1.	ÜLDOSA	3
1.1.	Põhihariduse alusväärtused	3
1.2.	Põhikooli sihiseade.....	3
1.3.	Õppekeskkond.....	4
1.4.	Kooli õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	5
1.5.	Kooli õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted.....	6
1.6.	Valdkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused	8
1.7.	Üldpädevuste kujundamise põhimõtted	8
1.8.	Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted.....	12
1.9.	Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	14
1.10.	Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused.....	16
1.11.	Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti	17
1.12.	III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord	19
1.13.	Õpilase juhendamise ja tugiteenuste rakendamise põhimõtted	24
1.14.	Individuaalse õppekava koostamise juhised.....	26
1.15.	Individuaalse kava (IK) koostamise juhised.....	27
1.16.	Õpilase ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise kord	28
1.17.	Õpilaste hindamise kord.....	28
1.18.	Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursuse kordama jätmise ning järgmisse klassi üleviimine	34
1.19.	Lõpueksamite sooritamine ja põhikooli lõpetamine.....	35
1.20.	Lisaõpe põhikooli lõpetanutele	36
1.21.	Õpilaste arenguestlused.....	36
1.22.	Klassijuhataja töö	37
1.23.	Karjääriteenuse korraldus.....	37
1.24.	Distantsõppe korraldus.....	37
1.25.	Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	38
1.26.	Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	38

1. ÜLDOSA

Õppekava koostamisel on lähtunud põhikooli riiklikust õppekavast, lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe õppekavadest, kollektiivi kokkuleppes kooli õppesuundade ja eripära kohta, arvestades piirkondlikke vajadusi, lastevanemate ja õpilaste soove ning vaimseid ja materiaalseid ressursse. Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse eripäraks on kooli kaks tegutsemiskohta.

1.1. Põhihariduse alusväärtused

- Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.
- Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.
- Riiklikus õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).
- Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

1.2. Põhikooli sihiseade

- Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.
- Põhikoolis on õpetuse ja kasvatus põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.
- Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.
- Põhikool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorel on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

- Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.
- Eesti kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

1.3. Õppekeskkond

Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

- Põhikool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.
- Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:
  1. osaleb kogu koolipere;
  2. luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
  3. koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
  4. jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
  5. märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
  6. välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
  7. ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
  8. luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
  9. luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
  10. luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
  11. korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
  12. korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.
- Füüsilist keskkonda kujundades jälgib põhikool, et:
  1. kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
  2. õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
  3. kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
  4. ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
  5. kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid

õppematerjale ja -vahendeid;

6. on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

- Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume ning virtuaalses õppekeskkonnas, tagades õpilaste vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse.

1.4. Kooli õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Kool on innovaatiline, edasiviivatele haridusuuendustele avatud ning pidevas arengus olev kool-oskusteabekeskus, kus õpilastele pakutakse vajaduspõhiseid tugiteenuseid tagamaks parimad võimalused põhihariduse omandamiseks ja isiksuse mitmekülgsaks arenguks.

Kooli ülesandeks on õpilastele arendava ja motiveeriva õppe-kasvatustegevuse ning turvalise ja innovaatilise õppekeskkonna kindlustamine, mis tagab hilisemas elus iga õpilase individuaalsetest võimetest lähtuva maksimaalse iseseisva toimetuleku.

Kooli ülesandeks on nõustada valla teisi haridusasutusi lapse toetamiseks rakendatavate erinevate keskkonna- ja õppekorralduslike tugimeetmete osas.

Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppe- ja kasvatustegevuse põhieesmärk on korrigeerida õpilaste arengut ja aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb iseendaga ja ümbritsevaga võimalikult iseseisvalt toime, teeb võimetekohast tööd, suudab määratleda end rahva liikmena ja kodanikuna.

Korrigeeriva õpetamise eesmärk on vähendada mahajäämust arengus, kujundades psühholoogilisi kompensatsioonimehhanisme, et soodustada :

- õpilase kognitiivset ja mootorset arengut,
- tunde ja tahtevala kujunemist,
- sotsialiseerumist ja adapteerumist.

Õppekava eesmärgid, mis tulenevad *põhikooli riiklikust õppekavast, lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe õppekavadest*, on – kujundada isiksust, kes:

- teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab luua ja majandada oma perekonda;
- armastab kodumaad;
- tunneb ja järgib jõukohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- tunneb ja järgib üldinimlikke kõlbelisi arusaamu;
- tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;
- teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- oskab oma igapäevast tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
- suudab tuttavates situatsioonides valida, otsustada ja vastutust kanda;
- oskab ja tahab teha jõukohast tööd, on valmis koostööks;
- suudab osaleda võimetele vastavas täiendõppes;
- orienteerub lihtsas teabes;
- valdab järgmisi elementaarseid oskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine; kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;

- omab kujutlust maailmast kui tervikust

Kujundada isiksus, kes vastavalt võimetele õppe- ja kasvatusprotsessi käigus õpivad:

- kasutama olemasolevaid teadmisi ja oskusi varieeruvates tingimustes;
- küsima ja uusi oskusi omandama;
- tegutsema;
- kasutama oma kaemuslik-kujundilist intellekti, reguleerima emotsioone lähtuvalt oma intellektiarengust;
- konstrueerima eeskuju ja näidise alusel;
- võrdlema oma tegevuse tulemust etaloniga;
- õppima koostegevuses või juhendatult koos teistega, õppima jälgima kaaslaste ja oma tegevust ning hindama resultaati;
- lahendama praktilisi probleeme ja tegema valikuid.

Õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või erituge vajava õpilase arengut. Iga õpilase hariduslike erivajaduste ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõud õpitulemustele.

Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele.

Hooldusõppe kasvatustegevuse eesmärk on suure toe vajadusega lapsel olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamine/edasiarendamine ja keerulisemate toimingute sooritamine juhendaja abiga, tagamaks võimalikult vähese abiga eneseteenindamisoskuse, mis on positiivse eluhoiaku kujunemise aluseks.

Õppe- ja arendusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- tajuma oma keha, mille kaudu areneb MINA-pilt;
- mõistma elurütmi, s.t orienteeruma igapäevatoimingutes ja käituma vastavalt olukorrale
- suhtlema ümbrusega neile arusaadavas kommunikatsioonis;
- oma vajaduste ja soovide väljendamise oskusi;
- lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

1.5. Kooli õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppekava põhimõtted, mis tulenevad kooli arengukavast, on:

- Kooli õppekava tagab kõikide õpilaste võimetekohase õppe, toetab nende eripärast tulenevaid arengu vajadusi ning sujuvat üleminekut gümnaasiumiõppele, ametiõppele või ellu.
- Õppeprotsess tagab paindliku, jõukohase ja õpihuvi tekitava õppekasvatustegevuse.

- Õppekavaväline tegevus toetab kooli põhiväärtuste ja hoiakute ning õppekavas kirjeldatud pädevuste kujunemist.

Lähtudes õppekava põhimõtetest ja arengukavast tuleb õppe- ja kasvatuse eesmärkide saavutamiseks:

- Tagada ainetundide lõimumine teiste ainetega, läbivate teemadega ja praktiliste tegevustega.
- Rakendada hindamise süsteem, mis toetab õpimotivatsiooni adekvaatset tagasisidet ja enesehinnangu kujunemist.
- Tagada paindlik päevakava, mis tagab sobival ajal tugiteenuste ja huvitegevuse läbiviimise õpilase eripärast tulenevalt.
- Tagada valikainetes praktiliste ja kutseõppe eeluskuste omandamine.
- Jõukohase õppe läbiviimiseks valmistada mitmekesiseid ja sobivaid õppevahendeid, kasutada vahelduvaid tegevusi ja erinevaid õppemeetodeid ja -vorme.
- Korraldada eelkurseoskuste omandamine võimalikes praktikabaasides.
- Pikapäevarühma tegevused tagavad päeva jooksul omandatu kinnistamise.
- Õpilaskodu tegevused toetavad ja tagavad õpilaste igapäevaoskuste arengut.
- Huvitegevus toetab ainealaste ja sotsiaalsete oskuste omandamist.

Kooli õppe- ja kasvatustöö korralduses keskendutakse igale õpilasele, arvestades tema võimeid, individuaalseid, vanuselisi ja soolisi iseärasusi. Tähelepanu suunata tolerantsile teistsuguse ja erinevuse suhtes, kaaslaste erivajaduse mõistmisele.

Lähtekohtadeks on:

- Kõigi õpilaste arengu korrigeerimine. Õppetöö kavandamisel arvestatakse nii klassi tervikuna kui ka iga õpilast individuaalselt. Korrigeerimist vajavad õpilase kõik psüühika- ja isiksuse omadused ning tegevusvaldkonnad: tunnetustegevus, kõne ja suhtlemine, tunde- ja tahtevald, psühhomotoorika, hinnangud, hoiakud, jne.
- Õpetamise ja kasvatamise praktiline suunitlus. Õppekava sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste, väärtushinnangute ja igapäevases elus toimimisviiside omandamisele – seda praktilise õppeviisi kaudu. Praktilist suunitlust jälgivad ka valikained ja õpilaskodu tegevus. Õpilaste aktiveerimisel ja õpitegevuse kujundamisel on keskne koht sotsiaalsete kogemuste omandamisel, eeldades õpilase psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist;
- Õppekava avatus. Arvestatakse erinevate tasandite osalust.
- Koostöö:
  - õpilane ja õpetaja
  - lapsevanematega
  - tavakooliga
  - erinevate institutsioonidega (kutsekoolid, tulevased tööandjad, õppenõustamiskeskus jne)
- Üldised arengueesmärgid konkretiseeritakse õpilaste individuaalsetes õppekavades.
- Õpetamine ja kasvatamine toimub jõukohase praktilise tegevuse protsessis, millega kaasneb õpilastele mõistetav verbaalne teave. Eesmärk on, et õpilased omandaksid jõukohased praktilised oskused ja selleks vajalikud teadmised igapäevastes korduvates situatsioonides toimetulekuks.

- Õppimine toimub võimalikult reaalses keskkonnas. Õpilased võtavad võimetekohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest. Õpilase tähelepanu tuleb lõpptulemuse saavutamiseks suunata iga osatoimingu tähtsusele.
- Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus, õpilase tegevus potentsiaalses arenguvallas, abi täpne reguleerimine. Õpioskuste kujundamist soodustavad kõigi pedagoogide ja lastevanemate ühised nõudmised ja samalaadne abi.
- Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kogemustele (mälu kujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad tunnetustegevuse elementaarsed oskused.
- Humanistliku abistamise põhimõte. Tähelepanu suunatakse iga lapse individuaalse eripära arvestamisele, sallivusele, teistele ja endale ohtlikust käitumisest hoidumisele.
- Terviklikkus ja komplekssus. Valdavaks õppemeetodiks on tervikõppemeetod. Õppetööd planeerides tuleb arvestada, et haaratud oleksid kõik lapse arengu valdkonnad: sotsiaalsed oskused, kommunikatsioon, mootorika, eneseteenindamine, kognitiivsed oskused
- Meeskonnatöö ja eripedagoogiline pädevus. Kuna kasvatus ja õpetus moodustavad ühtse terviku, siis on oluline, et nii õpetuse planeerimisel kui ka teostamisel osalevad kõik lapsega tegelevad isikud: õpetajad, kasvatajad, õpetaja abid, erinevad spetsialistid ja lapsevanemad. Vajadusel tehakse tihedat koostööd ka sotsiaal- ja tervishoiutöötajatega. Õppe-kasvatustegevus toimub kaasaegsele eripedagoogilis-psühholoogilistele teadmistele tuginedes. Kooli siseselt otsustatakse erinevate pedagoogiliste süsteemide või nende elementide kasutamine.
- Õppekava avatus. Õppekava on avatud muutustele ühiskonnas ja arvestab neid.

1.6. Valdkonnasised ja -ülesed lõiminguvõimalused

Õppe lõimumine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab STHK õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust, seades õppeesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

Valdkonna sisesed ja ülesed lõiminguvõimalused:

- erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimine;
- õppeainete ühiste rõhuasetuste abil;
- koolisiseste projektide abil;
- läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste abil;
- õppeülesannete ja -viiside abil. Oluline on omandada oskus ühe õppeaine tundides saadud teadmisi teise aine tundi üle kanda.

1.7. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse kujundatakse üldpädevusi kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad õpetajad omavahelises igapäevases koostöös ning kooli ja kodu koostöös. Kooli õppeava väliseid tegevusi arvestatakse kooli õppekava osana. Kooli õppekavavälised tegevused, õpetajate omavaheline koostöö ja koostöö koduga planeeritakse ja pannakse kirja uue õppeaasta alguses üldtööplaani tegevuskavasse.

Üldpädevused RÕK, LÕK, TÕK ja HÕK õppekavadel

PÕHIKOOLI RIIKLIK ÕPPEKAVA

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;
- 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- 7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgi, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust;

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

PÕHIKOOLI LIHTSUSTATUD RIIKLIK ÕPPEKAVA LIHTSUSTATUD ÕPE

1) kultuuri- ja väärtuspädevus – tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, väärtustab maailma eri rahvaste ja kultuuride mitmekesisust, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt, tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning väärtustab eesti keele ja kultuuri säilimist ja arengut; tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust; teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab nende eest seista, arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi; järgib vastutustundlikult ühiselu reegleid, konflikte lahendades arvestab seadusi ning moraalinorme;

3) enesemääratluspädevus – mõistab ja väärtustab iseennast ja enda arengut, hindab adekvaatselt oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus, juhib oma käitumist erinevates olukordades; väärtustab tervislikku eluviisi, on füüsiliselt aktiivne;

4) õpipädevus – õpib vastavalt oma võimetele, planeerib õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatut. Täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid. On avatud uutele teadmistele ja oskustele;

5) suhtluspädevus – suhtleb olukorda ja suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus; loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel, kasutab teabevahendeid; mõistab ja kasutab võõrkeeles lihtsamaid igapäevaseid väljendeid ning fraase, tuginedes vajaduse korral abivahenditel

6) matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus – lahendab elulisi probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi-oskusi ning (abi)vahendeid; mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid, suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, elab ning tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt;

7) ettevõtlikkuspädevus – on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks. Hindab adekvaatselt oma võimeid. Püstitab ja täidab endale seatud eesmärgid ning võtab vastutuse oma tegude eest;

8) digipädevus – orienteerub ja tegutseb infotehnoloogilises maailmas eesmärgipäraselt ja turvaliselt. Otsib ja kasutab infot, tunneb lihtsamaid programme ja keskkondi. Järgib digikeskkonnas üldkehtivaid moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

TOIMETULEKUÕPE

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, mõistab, et inimesed võivad olla erinevast rahvusest, suhtub teistest rahvustest inimestesse sallivalt ja lugupidavalt; käitub vastavalt omandatud üldtunnustatud väärtustele ja kõlbluspõhimõtetele; teab Eesti kultuurile omaseid traditsioone ja kombeid, järgib neid teiste juhendamisel või eeskujul;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – teab oma õigusi ja kohustusi, oskab valida sobivat õpitud käitumisviisi ning järgib ühiselureegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli; arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi;
- 3) enesemääratluspädevus – orienteerub ümbritsevas keskkonnas, igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides; suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse; hoidub teadaolevatest ohtudest, oskab vajaduse korral abi küsida või seda kaaslasele pakkuda; järgib võimetekohaselt tervislikke eluviise, on füüsiliselt aktiivne;
- 4) õpipädevus – õpib võimetekohaselt, kavandab suunamisel oma õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatut; kasutab õpitud lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevases elus toime tulemiseks; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid; on huvitatud uute teadmiste ja oskuste omandamisest;
- 5) suhtluspädevus – mõistab talle suunatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid, väljendab arusaadavalt oma soove ja seisukohti omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 6) matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus – kasutab matemaatilisi oskuseid igapäevases elus toime tulemiseks; käitub keskkonnateadlikult ja hoiab loodust; tuleb toime igapäevaste tehnoloogiliste vahendite kasutamisega;
- 7) ettevõtlikkuspädevus – on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd, mõistab töö tegemise vajalikkust, suudab töö ajal alluda töödistsipliinile, teeb jõukohast tööd; on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks;
- 8) digipädevus – suudab vastavalt oma võimetele infotehnoloogilises maailmas toime tulla, kasutab eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult infotehnoloogilisi vahendeid ja vajaduse korral oma arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet.

HOOLDUSÕPE

Hooldusõppes õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama jõukohasel viisil oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistades positiivseid emotsioone;
- 3) sooritama tuttavas situatsioonis ja keskkonnas lihtsaid igapäevategevusi, osategevuste ahelaid (terviktegevusi);

- 4) sooritama praktilisi tegevusi koostöös täiskasvanuga, suhtuma positiivselt juhendaja või abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) igapäevaselt tajuma ja väärtustama oma seotust tuttava rühmaga ning tegema jõukohasel viisil koostööd eakaaslastega;
- 6) osalema hinnangute andmisel ja oma igapäevaelu puudutavate otsustuste tegemisel.

LISAÕPPE PÄDEVUSED

- 1) Emakeele täiendav õppimine annab täiendavaid teadmisi tarbekirja kirjutamisest (eluks vajaminevate dokumentide täitmine) ja täiendab konspekterimisoskust, mida läheb vaja kutsekoolis;
- 2) Matemaatika tund, kus teostatakse põhiliselt mõõtmisi, lahendatakse tekstülesandeid, mille kaudu omandatakse oskusi maksude maksmiseks ja intresside ning tulumaksu arvestamiseks;
- 3) Arvutiõpetus annab teadmised, kuidas kasutada arvutit igapäevases elus (info otsimine, internetisõnastike kasutamine, elektronkirjade saatmine jne).
- 4) Inimeseõpetus annab kaasa eelteadmised pere loomisest, noore pere toimetulekust ja inimeste vahelistest suhetest;
- 5) Kehaline kasvatus aitab säilitada füüsilist vormi ja tekitab huvi ka edaspidi tegeleda erinevate spordialadega oma tervise huvides;
- 6) Tööõpetus (kodumajandus) aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.
- 7) Praktika kujundab õpilases tööharjumusi, õpetab koostööd ja kohusetunnet ning toetab ettevalmistust iseseisvaks eluks.
- 8) Kunstiõpetus ja muusikaõpetus aitavad arendada loovust, kasvatavad ilumeelt ning arendavad üldist silmaringi.

Aasta vältel toetatakse õpilase sotsiaalset, intellektuaalset, vaimset, emotsionaalset ja füüsilist arengut.

Õpilastele võimaldatakse saada kogemusi erinevatest töövaldkondadest, mis aitavad kaasa õigete otsuste tegemisele edaspidisel haridustee valikul.

1.8. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Õpetust ja kasvatust läbivad teemad võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust.

Läbivate teemade õpetamise eesmärk on õigete oskuste, teadmiste, hoiakute, väärtushinnangute ja käitumishinnangute kujundamine läbi paljude õppeainete. Nad on eri õppeainete lõimingu vahendiks. Läbivad teemad, mis õppe- ja kasvatustöös käsitlemist leiavad, on kohandatud Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse koolis õppijale vastavaks ja võimetekohaseks.

Läbivate teemade õpe STHK realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust, õpilaskodu õppetegevust ja huviringide tegevust.

1) **elukestev õpe ja karjääri planeerimine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid;

2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda väärtustades jätkusuutlikkust;

3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;

4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

5) **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab mediamailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmäärke ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest ning ümbritsevas teabekeskonnas;

6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.9. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

- Õpetaja töö aluseks on kooli õppekava alusel koostatud õpetaja töökava.
- Igapäevaselt on kasutuses projektiõppe õppemeetodid. Õppeaasta ringselt toimuvad projektiõppe päevad ja nädalad. Üldtööplaanis ja õppeaasta tegevuskavas täpsustuvad projektiõppealased tegevused.
- Õppe läbiviimiseks kasutatakse otstarbekalt veebipõhiseid keskkondi ja digivahendeid.
- Õppetöö toimub riiklikult kinnitatud tunnijaotusplaani alusel.
- Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva.
- Õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega, üldreeglina vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadele.
- 1.-9. klassini on traditsiooniline õppetöö korraldus (kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel), kokkuvõtvalt hinnatakse kõiki õppeaineid õppeperioodide (trimestrite) kaupa.
- Õppetunni pikkus on arvestuslikult 45 minutit, vahetund 10 minutit/ 15 minutit Kuressaare õppehoones ja söögivahetunni pikkus 30 minutit/ Kuressaare õppehoones 30 minutist 15 on arvestatud eelnevast tunnist, kuna nii toimetuleku- kui ka hooldusõppel olevatele õpilastele on söömine/ söötmine õpetamise osa.

TUNNIJAOTUSPLAAN

Põhikooli riiklik õppekava

Klass/õppeaine	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Eesti keel	7	7	6	6	3+2	3+2	2+2	2+2	2+2
Inglise keel			3	3	3	3	3	3	3
B-võõrkeel						3	3	3	3
Matemaatika	4	5	5	5	5	5	4	4	5
Loodusõpetus	1	2	2	2	2	3	2		
Geograafia							2	2	1
Bioloogia							2	2	1
Keemia								2	2
Füüsika								2	2
Ühiskonnaõpetus								1	1
Ajalugu					2	2	2	2	2
Inimeseõpetus		1	1		1	1	2		

Muusika	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Kunst	2	1	2	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	3	3	2	3	3	2	2	2	2
Tööõpetus Käsitöö/kodundus	1	2	2	1	2	2	2	2	2
Valikõppeaine: Informaatika				2	2	2		1	1
Valikõppeaine: Karjääriõpetus									1
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Lihtsustud õpe

Klass/õppeaine	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
Inglise keel					2	2	2	2	2
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Ajalugu						1	2	2	1
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
valikõppeained:			2	2	2	2	2	2	2
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Toimetulekuõpe

Õppeained	Õppetunde nädalas								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6
Emakeel	4	5	6	6	6	6	6	6	6
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tööõpe						5	5	7	7

Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Valikõppeained							2	2	2
Lubatud koormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

- Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna. Elu- ja toimetulekuõppe tundides õpitavad teemad (kokkuleppeline nädala üldteema) on läbivateks ka teistes tundides. Õppeainete vaheline tihe seos püüab tagada õpetamise parima tulemuse, mis realiseeritakse üldõpetuse põhimõttel. Õpet traditsioonilise ainetunnina ei korraldata, vaid keskendutakse ainekavades ja individuaalsetes õppekavades märgitud tegevustele ja teemadele
- Õpet viiakse läbi üldõpetuse põhimõttel, keskendudes ainekavades märgitud tegevustele ja teemadele.
- Tööõppe tunnid Kallemäe õppehoones on jagatud kodunduseks ja tööõppeks. Tööõpe sisaldab endas elementaarseid ja jõukohaseid remonditöid ning käsitöö oskusi.
- Toimetulekuõppel õpilase nominaalseks õppeajaks põhikoolis on 11 õppeaastat.

Hooldusõpe

Hooldusõppel õpilase nominaalseks õppeajaks põhikoolis on 11 õppeaastat. Hooldusõppes on nädalakoormus kõigil kolmel arengutasandil maksimaalselt 20 tundi.

- Õppe- ja kasvatusprotsessi kirjeldatakse arengutasemetena, ei seota õpilase vanuse ja õppetöö pikkusega.
- Arengutasemete sisu on lahti kirjutatud tegevusvaldkondadena: motoorsed oskused, kommunikatsioon, igapäevaoskused, sotsiaalsed oskused ja kognitiivsed oskused.
- Tegevusvaldkonnad on viidud ühise komplekstunni nimetuse alla, kuna valdavaks õppemeetodiks on tervikõppemeetod.

Saarema Toetava Hariduse Keskuse õppesuundadeks on valitud sotsiaalsete ja õpioskuste õpe ning kodumajandus, valikaineteks on informaatika, karjääriõpetus ja liiklusõpetus.

Õppesuundade ja valikainete valikul lähtuti riikliku õppekava nõuetest ja soovitustest, kooli arengukavast, koolis olemasolevatest tehnilistest võimalustest, õpilaste huvidest ja soovidest olemasolevate pedagoogide erialasest väljaõppest ning õpitava vajalikkusest tulevases elus paremini toimetulekuks.

A võõrkeelena õpetatakse inglise keelt. B võõrkeelena õpetatakse saksa keelt ja soome keelt.

1.10. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

Kooli ülesandeks on mitmekülgsest õpilase arengut toetava tegevusega tagada tema hilisemas elus võimalikult iseseisev toimetulek. Sellest lähtuvalt kavandab kool järgmisi õpi keskkonda mitmekesistavaid tegevusi:

- õppe-eesmärgilised projektid: ainekesksed ja ainetevahelised projektid, õppekäigud, loengud;

- ülekoolilised projektid: traditsioonilised ülekoolilised üritused, kogu kooli hõlmavad ühisprojektid;
- klassidevahelised projektid: mitme klassi ühised õppe-eesmärgilised väljasõidud, teatrikülastused, ekskursioonid jne;
- õppekursioonid, matkad ja erinevad konkursid, koolitused jmt.

Kõik planeeritavad projektid ja õppekeskkonda mitmekesistada tegevused kajastatakse järgneva õppeaasta üldtööplaanis, mis kinnitatakse õppenõukogu poolt eelneva õppeaasta viimases õppenõukogus (augustis).

1.11. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti

Liikluskasvatuse teemad on tuletatud põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti veebilehel esitatud soovitustest liikluskasvatuse osas ning liiklusseadusest ja selle alusel antud määrusest „Laste liikluskasvatuse kord“.

Vabariigi Valitsuse 20.10.2011 määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 5 lõigetes 3 ja 4 on sätestatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

Põhikooli esimeses astmes (1.-3.klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.

Põhikooli teises (4.-6. klass) ja kolmandas astmes (7.-9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

Liikluskasvatuse teemasid käsitletakse nii klassijuhataja- kui ka ainetundide raames.

Liikluskasvatuse teemad planeeritakse õpetajate poolt õppe- ja kasvatustegevust kavandades.

Koolivälised liikluskasvatust toetavad tegevused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

Üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks

Vastavalt liiklusseaduse § 4 lõikele 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on :

- ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiudavad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- teadmised ja oskused, mis toetavad nende enda ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt liiklusseaduse § 4 lõikele 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada õpilasi ette ohutuks liiklemiseks. Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“. Juhindudes maanteeameti veebilehel antud soovitustest, kujundatakse koolis liikluskasvatuse teemade kaudu alljärgnevaid üldiseid teadmisi ja oskuseid ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolihoonest;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;

- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgrattakiiver, põlve- ning küünarnukikaitsmed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluisukudega sõitmiseks ohutut kohta;
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta, peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- oskab eristada vale/ ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

I kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

- 1) ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses;
- 2) oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist; ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolist;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab (vajadusel) kasutada tuletõrjetekki;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab käituda/ tegutseda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijahi kiiver, põlve- ning küünarnuki kaitsed;
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

II kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
- 2) ohutusalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine (laste õpetamine reaalses keskkonnas, praktilised õppused jne).

III kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seadusekuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab ohutult evakueeruda koolist ja osutada evakueerumisel abi endast noorematele;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;

- oskab kustutada väikeseid tulekoldeid, (sh lõke, süttinud rasv pannil jne);
- teab lõhkekehade kaasnemise ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab ohtlike ainetega kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- on teadlik ohutusalaalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti(liiklus)ohutusalaalast olukorda teiste riikidega.

III kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
- 2) ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutusalaalased õppused.

1.12. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi, arendab loovust ja kinnistab ning täiendab koolis omandatud. Loovtööga kaasneb üldjuhul eestikeelne kirjalik osa (mis sisaldab protsessi kirjeldust, õpilase enesehinnangut eesmärkide ja tegevuskava täitmise ning töö tulemuse kohta).

Loovtööde juhendajad on peamiselt Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse aineõpetajad.

Loovtöö tegemise aeg

Loovtöö sooritatakse üldjuhul 8. klassis. Hiljemalt 8. klassi I trimestri jooksul valib õpilane loovtöö teema ja leiab endale juhendaja. Erandjuhtudel on loovtöö võimalik sooritada 9. klassis. Loovtööde kaitsmine toimub aprillis/mais. Loovtööde tegemist koordineerib klassijuhataja.

Loovtöö teema

Loovtöö valdkonna või teema pakub välja kas õpilane ise või soovib õpetaja. Loovtöö liigi (projekt, õpilasuuring, näitus vm) otsustab õpilane koos juhendajaga.

Loovtöö liigid

Loovtööks võib olla uurimus, projekt (ürituse organiseerimine, esinemine, esitlus jm), muusikateos, kunsttöö või kirjandusteos, vmt.

Uurimistöö

Uurimuse tulemus on kirjalik tekst, milles õpilane keskendub mingile uurimisprobleemile.

Töö kirjutamine annab õpilasele iseseisva uurimistöö kogemuse ning võimaluse tegeleda huvipakkuvate teemade ja probleemidega kas individuaalselt või koostöös kaasõpilastega. Uurimuse eesmärk on saada täpsemat teavet uuritava valdkonna kohta ning leida püstitatud küsimustele vastuseid. Samuti aitab uurimistöö kaasa oskusele anda oma mõtteid edasi nii kõnes kui ka kirjas.

Uurimistöö etapid

Õpilane koostöös juhendajaga:

- valib valdkonna või õppeaine ning esialgse teema;
- koostab töö valmimise ajakava;
- tutvub teemakohase kirjandusega;
- sõnastab probleemi;
- kogub, analüüsib andmeid;
- kirjutab vastavalt nõuetele uurimistöö teksti;
- esitleb oma tööd hindamiskomisjonile.

Uurimistöö ülesehitus

- tiitelleht
- sisukord
- sissejuhatus
- töö põhiosa (peatükid ja alapeatükid)
- kokkuvõte, sh enesehinnang
- allikate loetelu
- lisad (vajadusel)

Loovtöö kui projekt

Projekt on kindla eesmärgi ja ulatusega terviklik tööülesanne või ettevõtmine.

Projekt pakub võimaluse viia ellu oma ideid üksi või koos kaaslastega. Projekt annab korraldamis-, juhtimis- ja meeskonnatöökogemust jpm. Projekti võib kaasata mitmesuguseid loovtöö liike olenevalt projekti teemast (nt lühiuurimus, esinemine, esitlus, näituse korraldamine jm).

Projektitöö sisaldab ka kirjalikku osa.

Kirjaliku osa ülesehitus:

- teoreetiline osa (selgitatakse põhitõdesid, millest projektis lähtutakse);
- protsessi kirjeldus;
- enesehinnang eesmärkide, tegevuskava täitmise ja töö tulemuse kohta;
- kokkuvõte projekti edenemise ja võimalike perspektiivide kohta;
- lisad pildi või videomaterjal, esitlus, vmt.

Kui projektis kasutatakse kellegi teise loomingut, tuleb autorikaitse seadusest lähtudes viidata kasutatud teose autorile.

Kaitsmisel esitatakse ülevaade nii töö kirjalikust osast kui läbiviidud projektist.

Loovtöö kui kunstiteos

Loovtöö kunstiteosena võib kuuluda kujutava kunsti valdkonda või olla muusikateos, film, lavastus jm. Loovtöö muusikateosena võib olla kas õpilase omalooming või muusikateose ettekandmine.

Kunstiteosele lisaks peab õpilane koostama ka kirjaliku töö.

Kirjaliku osa ülesehitus:

- teemavaliku põhjendus;
- tööprotsessi kirjeldus;
- materjalide valiku põhjendus, selgitus jm.;
- hinnang tulemusele;
- visioon kunstiteose kasutusvõimaluste kohta.

Kui projektis kasutatakse kellegi teise loomingut, tuleb autorikaitse seadusest lähtudes viidata kasutatud teose autorile.

Kaitsmisel esitatakse ülevaade nii töö kirjalikust osast kui kunsti-, või muusikateosest.

Loovtöö kui kirjandusteos

Kirjandusteos on õpilase omalooming (luule- jutu- või novellikogumik, näidend, romaan).

Kirjaliku osa vormistamisele kehtivad uurimistöö vormistamise nõuded.

Kirjaliku osa ülesehitus:

- teemavaliku põhjendus;
- tööprotsessi kirjeldus;
- hinnang tulemusele;
- visioon kirjandusteose kasutusvõimaluste kohta.

Kaitsmisel esitatakse ülevaade nii töö kirjalikust osast kui kirjandusteosest.

Loovtööde juhendamine

Üldjuhul on loovtöö juhendaja õpetaja või muu kompetentne isik, kes tunneb hästi vastavat valdkonda ja on pädev juhendama õpilase loovtööd.

Juhendaja roll on suunav, ta:

- aitab õpilast teema valikul ja tegevusplaani koostamisel;
- soovib vajadusel kirjandust ja annab suuniseid info leidmiseks;
- jälgib ajakava täitmist;
- annab sisulist nõu;
- täpsustab rühmatöös liikmete tööpanuse;

- jälgib töö vastavust vormistamisnõuetele;
- nõustab õpilast kaitsmiseks valmistumisel;
- lubab loovtöö kaitsmisele;
- nõustab õpilast edukaks loovtöö kaitsmiseks.

LOOVTÖÖ VORMISTAMINE

Loovtöö vormistamisel juhendatakse kirjalike tööde vormistamise juhendist.

Loovtöö ülesehitus on järgmine:

- tiitelleht;
- sisukord;
- sissejuhatus (nt töö pealkiri, teema, eesmärgid, töö iseloom, peamised allikad, töös kasutatud materjalid vm); maht pool kuni üks lehekülg;
- sisu peab olema liigendatud peatükkideks ja alapeatükkideks (nt teoreetilise materjali kaudu tehtava/loodava tutvustus, tööprotsessi ja tulemus(t)e kirjeldus: millal ja mida tehti, kes osalesid, töö käigu kirjeldus, töö etapid, osaliste panus töösse). Töö maht kujuneb vastavalt töö eesmärkidele ja iseloomule.
- kokkuvõtte, sh enesehinnang (lühidalt); maht pool kuni üks lehekülg;
- allikate loetelu (elektroniliselt APA-viitamissüsteemi kasutades);
- lisad (vajadusel).

LOOVTÖÖ ESITLEMINE

Loovtööd kuuluvad avalikule esitlemisele hindamiskomisjoni ees (vt kooli õppekava üldosa). Loovtöö esitlemisele lubatakse õpilane, kes on esitanud juhendajale loovtöö koos kirjaliku osaga ja ettekannet toetava esitluse kokkulepitud tähtaegadeks. Loovtöö lubatakse esitlemisele juhendaja nõusolekul. Hindamiskomisjon moodustatakse direktori käskkirjaga.

Loovtööde esitlemine toimub koolis üks kord aastas (aprillis/mais). Töö praktilise osa esitus võib toimuda muul ajal (nt mõne ürituse raames). Mitme autori puhul osalevad loovtöö kaitsmisel kõik rühma liikmed. Loovtööd kaitseb õpilane suuliselt (7-12 min). Esitlust näitlikustatakse (nt plakat, esitus, filmiklipp, audiomaterjal vm).

Loovtöö esitlemisel õpilane:

- alustab korrektse pöördumisega komisjoni poole, tutvustab ennast;
- esitab teema valiku ja meetodite põhjenduse;
- toob välja töö eesmärgi ja ülesanded;
- tutvustab lühidalt tööd;
- esitab töö kokkuvõtte – järeldused, tulemused (milleni jõuti, kas eesmärk täideti), enesehinnang (mida töö tegemine õpetas, mida paremini oleks võinud teha jm);
- lõpetab loovtöö kaitsmise lõppsõnaga.

LOOVTÖÖDE HINDAMINE

Loovtööle ja selle esitlemisele annab koondhinnangu vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon. Rühmatöö puhul hinnatakse iga liikme tööd eraldi. Hinnang antakse loovtöö kõigile komponentidele.

Protsessis hinnatakse (juhendaja poolt)

- õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel;
- ajakava järgimist; kokkulepetest kinnipidamist;
- suhtlemisoskust.

Töö sisus hinnatakse (retsensent, komisjon)

- töö vastavust teemale;
- seatud eesmärkide saavutamist;
- meetodite valikut ja rakendamist;
- töö tulemust;
- töö kirjaliku osa ülesehitust;
- (enese-) analüüsi põhjalikkust;
- teose ideed, originaalsust (omaloomingulise teose puhul);
- idee teostamist, uute seoste loomise oskust;
- tehnilist teostust (nt käsitöö vms puhul);
- kunstilist teostust (nt muusikateose interpreteerimisel).

Töö kirjaliku osa vormistamisel hinnatakse

- teksti vormistamist (teksti suurus, reavahe, pealkirjad, teksti joondamine, lehekülgede nummerdus jm);
- jooniste, graafikute, tabelite, fotode, lisade korrektset vormistust;
- viitamist;
- eneseväljendust (sõnavara ja lausestus; terminite korrektne kasutamine; õigekeelsus).

Töö kaitsmisel hinnatakse

- esitluse ülesehitust;
- kõne tempot, diktsiooni;
- esitluse näitlikustamist;
- teema valdamist lisaküsimustele vastamisel;
- kontakti kuulajatega.

Kui hindamiskomisjon on loovtööd hinnanud mitterahuldava hindega, antakse õpilasele võimalus korduvaks loovtöö ettevalmistamiseks ja kaitsmiseks. Põhikooli lõpetab õpilane, kelle loovtööle on hindamiskomisjoni poolt antud positiivne hinnang.

Loomevarguse ehk plagiaadi korral loetakse loovtöö mittesooritatuks.

Loovtöö juhendamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- **õpilase individuaalseid võimeid ja eripära arvestades võib loovtöö juhendaja lihtsustada või laiendada antud juhendi nõudeid;**
- **loovtöö juhendamisel ja hindamisel arvestatakse õpilase võimeid ja individuaalseid iseärasusi.**

1.13. Õpilase juhendamise ja tugiteenuste rakendamise põhimõtted

HEV koordinaator (HEVKO) toetab õpetajad ja kasvatajaid töös haridusliku erivajadusega õpilastega, korraldab koostööd tugisüsteemi spetsialistide vahel, määrab koostöös spetsialistidega sobiva õpiabivormi ja jälgib/hindab õpiabi tõhusust, suunab õpilase individuaale kaardi täitmist. Vajadusel teavitab ja nõustab koordinaator lapsevanemat, teeb ettepanekuid juhtkonnale vajalike meetmete rakendamiseks, koordineerib tugisüsteemi koostööd asutuses ning selle väliselt.

Klassi- ja/või aineõpetaja on võimalusel eripedagoog või eripedagoogilise lisaettevalmistuse saanud õpetaja. Õpetaja osaleb töökoosolekutel, nõustab lapsevanemat erivajadusega õpilase arendamisel ja tema toimetuleku toetamisel, selgitab välja õpilase psüühiliste protsesside arengutaseme ning lähtuvalt vajadusest aitab jõukohastada tema õppimist tunnis. Koostöös klassiõpetaja, aineõpetaja ja teiste spetsialistidega teeb õpetaja ettepanekuid õpiabi vajavate õpilaste õppe korraldamiseks – valib sobiva õppemethodika, õppematerjalid ning arendab õpilase õpioskuste ja enesekontrolli kujundamist, aitab luua erinevate õppeainete vahelisi seoseid ning suunab kasutama õpilasele sobivaid strateegiaid õppematerjali omandamiseks. Õpetaja hoiab end kursis õpilase õpitulemustega, osaleb koostöös aineõpetajaga õpilase hinnete kujundamisel, individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel ning rakendamisel. Osaleb õpilase individuaalse kaardi (IK) täitmisel.

Õpetaja-kasvataja abi abistab tervise-, õpi- ja käitumisprobleemidega õpilasi, kes vajavad suunamist ainetunnis, vahetunnis või õpilaskodus. Abi töötab erivajadustega õpilastega enamasti õpetaja või kasvataja suunamisel.

Kooliõde nõustab õpetajaid ja tugisüsteemi liikmeid õpilaste terviseprobleemide küsimustes. Vajadusel osaleb kooliõde tugisüsteemi koosolekutel.

Õpilaskodu vanemkasvataja osaleb vajadusel tugisüsteemi koosolekutel õpilaskodus elavate õpilaste õppe- ja kasvatustöö küsimustes, annab tagasisidet ja teeb koostööd tugisüsteemi spetsialistidega. Vanemkasvataja osaleb õppenõukogu koosolekutel, erivajaduste temaatikat kajastavatel koolitustel, teeb tihedat koostööd õpetajate ja lapsevanematega. Vanemkasvataja planeerib õpilaskodu õppe- ja vaba aja tegevusi, õpilastele sotsiaalsete oskuste õpetamist, enesehügieeni arendamist, jälgib õpilaskodu kodukorra täitmist ja suunab õpilaste tegevusi. Samuti vahendab õpilaskodu vanemkasvataja infot laste õistest erivajadustest öökasvatajatega ning edastab viimastele jooksvat infot.

Tugiteenuseid osutab koolis STHK haridustugiteenuste osakond.

Suunatud tegevused

Koostöö koduga. Kõigi koolis õppivate õpilaste vanematega (vajadusel lastekaitsetöötajaga) on klassijuhatajatel minimaalselt kord nädalas kontakt. Vanemale antakse tagasiside möödunud nädala kohta. Vajadusel kontakteerub klassijuhataja vanemaga sagedamini. Lapsevanem peab olema kursis kõige koolis toimuvaga, sest tema on meie parim abiline nii lapsele kui koolile.

Individuaalne kaart (IK) koostatakse kõigile Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õpilastele. IK sisaldab kogu õpilast puudtavat infot (õppetöö õppeaineti, klassijuhataja kokkuvõtet ja

lapsevanema seisukohti, tugispetsialistide tööd lapsega, infot rakendatud tugimeetmetest ja nende tulemustest jne). IK täidetakse kaks korda õppeaastas – sügisel ja kevadel.

Individuaalse õppekava (IÕK) määramine. Individuaalne õppekava määratakse:

- kui õpilase hariduslikust erivajadusest tulenevalt on vaja teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas, millega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemustega. Võrdlus toimub õpilasele määratud õppekavaga.
- kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud IÕK-ga nähakse ette riiklikus või riiklikus lihtsustatud õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib IÕK-d rakendada vaid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel;
- Kõikidele toimetuleku- ja hooldusõppel olevatele õpilastele koostatakse individuaalne õppekava.

Täiendav õppetöö. Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja antakse sõnaline hinnang/hinnatakse. Täiendava õppetöö rakendamise põhimõtted ning täiendavale õppetööle jätmise tingimused ja kord on sätestatud kooli õppekavas.

Käitumise tugikava. Käitumise tugikava koostatakse õpilasele, kellel esinevad vajakajäämised käitumis- ja sotsiaalsetes oskustes või kellel esinevad käitumisraskused, õpimotivatsiooni puudumine ja süstemaatiline koolikohustuse eiramine. Tugikava sisust teavitaks lapsevanemat, võimalusel kaastakse ta selle koostamisse. Käitumise tugikava toetub õpilase tugevatele külgedele, vajadustele ja koostöös klassijuhataja ja sotsiaalpedagoogiga püstitatud eesmärkidele. Tugikava peab olema rakendatav kogu koolipäeva ulatuses. Õpilane saab jälgida ning analüüsida oma tegevust koos sotsiaalpedagoogiga. Klassiõpetaja/klassijuhataja ja sotsiaalpedagoog jälgivad ja koordineerivad tugikava täitmist, vajadusel täiendavad ja tõhustavad kasutusel olevaid meetmeid ja võtteid. Tugikava täitmisele võib kaasata ka teisi õpilasi või pedagooge. Käitumise tugikava fikseeritakse kirjalikult. Kokkuvõtte meetmete tulemuslikkusest ning ettepanekud edaspidiseks tehakse õppeaasta lõpul ning käitumise tugikava lisatakse IK juurde.

Individuaalne päevakava. Individuaalne päevakava koostatakse klassijuhataja poolt koostöös teiste kooli töötajatega õpilastele, kes vajavad käitumise toetamiseks kindlat päeva struktuuri ja ettemääratud. Vajalikest muudatustest päevakavas teavitab õpilast vähemalt päeva (soovitavalt pikemalt) ette klassijuhataja, tema puudumisel sotsiaalpedagoog. Muudatus fikseeritakse kirjalikult päevakavas.

Vabade päevade andmine. Õppetööst vabu päevi nädalas, kuus või mõnes teises perioodis antakse psüühikahäiretega õpilastele tugispetsialistide, juhtkonna ning lapsevanema ühisotsusena, sageli on selle aluseks psühhiaatri soovitus. Vajadusel kaasatakse otsuse tegemisse lastekaitsetöötaja. Õppenõukogu otsusega saab õpilast õppetööst kõrvaldada.

Ajutist õppes osalemise keeldu koos kohustusega saavutada selle perioodi lõpul nõutavad õpitulemused võib õpilase suhtes rakendada kuni 10 õppepäeva ulatuses ühe poolaasta jooksul. Otsus ajutise õppes osalemise keeldu kohaldamise kohta vormistatakse kirjalikult ja toimetatakse ja antakse lapsevanemale allkirja vastu. Õpilasele, kellele kohaldatakse ajutist õppes osalemise

keeldu, koostatakse koostöös õpilase ja lapsevanemaga individuaalne õppekava, et tagada nõutavate õpitulemuste saavutamine. Vanem tagab ajutise õppes osalemise keelu ajaks järelevalve õpilase üle ning õppe korraldamise individuaalse õppekava kohaselt.

Erialaspetsialistide uuringu soovitamine ja/või koolivälise meeskonna nõustamisele suunamine. Erialaspetsialistide uuringut ja nõustamist väljaspool kooli soovitatakse, kui koolis rakendatud tugimeetmed ei ole andnud soovitud tulemusi või lapsevanem on avaldanud sellekohast soovi.

Andekate õpilaste toetamine. Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid:

- üldine intellektuaalne võimekus,
- akadeemiline võimekus,
- loominguline mõtlemine,
- võimed kujutavas või esituskunstis,
- psühhomotoorne võimekus.

Arvestades STHK spetsiifikat, püütakse asutuse poolt toetada sellise õpilase õpet teistes sobivamates valla koolides.

1.14. Individuaalse õppekava koostamise juhised

- Individuaalne õppekava (IÕK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused reeglina üheks õppeaastaks ja on koostatud kas õppeainete või arenguvaldkondade kaupa
- IÕK koostatakse õpilasest lähtuvalt pärast õpilase arengu mitmekülgset uurimist. IÕK koostamisel lähtutakse sellest, mida õpilane oskab ja suudab, seega on hinnang positiivne. IÕK kaitseb õpilase huvisid ja arvestab tema arengutaset ning individuaalseid vajadusi.
- Püstitatud eesmärgid peavad olema õpilasele jõukohased, sõnastatud selgelt ja konkreetselt ning nende saavutus selgelt hinnatav.
- IÕK on õppijakeskne õppekava, mis koostatakse esimese õppeperioodi jooksul lapse kooli tulekust või kahe nädala jooksul alates uue õppeaasta algusest.
- Õppekava vorm töötatakse välja koolisisiselt.
- IÕK koostamisest võtavad osa kõik õpilasega tegelevad spetsialistid ning see arutatakse 1-2 korda aastas arenguvestlusel läbi lapsevanema või hooldajaga.
- IÕK koostamise eest vastutab klassijuhataja ja selle kinnitab direktor.

IÕK rakendamise etapid:

- Õpilase arengutaseme esialgne kirjeldamine/hinnang
- Lüh- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine ja vajaliku eriabi määramine, sh spetsiifilise õppevara kasutamine
- Õppeprotsessi fikseerimine eesmärkide täitmise hindamise näol
- IÕK korrigeerimine
- Kokkuvõtva hinnangu koostamine õppeaasta lõpus

IÕK sisaldab:

- Õpilase põhiandmed (klass või kooliaasta, tervislik seisund, mis põhineb visuaalsel vaatlusel või vanemalt saadud andmetel)

- Kirjeldus õpilase sooritustasemest, suhtlemisoskustest, huviobjektidest ja hobidest käesoleval ajal
- Lühi- ja pikaajalised eesmärgid
- Meetodid püstitatud eesmärkide saavutamiseks
- Põhilised õppematerjalid

1.15. Individuaalse kava (IK) koostamise juhised

Kõigil koolis õppivatel õpilastel on IK (individaalne kava). Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse IK samastub lapse arengu jälgimise kaardiga. IK koostatakse üheks õppeaastaks ja selle koostamisest võtavad osa kõik õpilasega tegelevad spetsialistid. IK paneb kokku klassijuhataja. IK-s tuuakse välja lapse arengu tugevad küljed ja arendamist vajavad küljed (eesmärk õppeaastale). Õppeaasta lõpus tehakse kokkuvõte, kus tuuakse välja ka õppeaasta kasutegur ning lisaväärtus lähtudes hindamise aluseks olevatest elukvaliteedi näitajatest.

- Individuaalne kava (IK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks õppe eesmärgid ja eriabi teenused lähtudes põhikooli lihtsustatud õppekavast ja kooli õppekavast.
- IK koostatakse õppeainete ja arenguvaldkondade kaupa igal õppeaastal.
- IK koostamisel lähtutakse sellest, mida õpilane oskab ja suudab. IK kaitseb õpilase huvisid ning arvestab tema arengutaset ning individuaalseid vajadusi.
- Püstitatud eesmärgid (arendamist vajavad küljed) peavad olema õpilasele jõukohased, sõnastatud selgelt ja konkreetselt.
- IK on õppijakeskne ning koostatakse esimese õppeperioodi jooksul lapse kooli tulekust.
- IK vorm töötatakse välja koolisisiselt.
- IK koostamisest võtavad osa kõik õpilasega tegelevad spetsialistid ning see arutatakse 1-2 korda aastas arenguveestlusel läbi lapsevanema või hooldajaga.
- IK koostamise eest vastutab klassijuhataja.
- Kui õpilasel on IÕK, siis lisandub see IK-le.
- Tugimeetmete hindamise eest vastutab HEVKO.
- Hinnangu rakendatud tugimeetmete efektiivsusele annab IK-sse HEVKO ja kirjutab klassijuhataja õppeaasta lõpus.

IK rakendamise etapid:

- Õpilase tugevate külgede ja arendamist vajavate külgede väljaselgitamine
- IK koostamine
- IK allkirjastamine lapsevanema poolt
- Arenguveestluste tulemusest lähtuvalt kliendi ootused alanud õppeaastale (lähtutakse elukvaliteedi näitajatest).
- Kokkuvõtva hinnangu koostamine õppeaasta lõpus, kus tuuakse välja ka õppeaasta kasutegur ning lisaväärtus lähtudes hindamise aluseks olevatest elukvaliteedi näitajatest.

IK sisaldab:

- Õpilase põhiandmeid (klass või kooliaasta ja kooli õppima asumise aeg)
- Klassijuhataja tähelepanekuid ja hinnanguid
- Õpilase ootusi lähtudes elukvaliteedi näitajatest. Elukvaliteedi näitajad on kirjas kvaliteedi käsiraamatus.
- Juhul, kui on õpilaskodus, siis õpilaskodu kasvataja tähelepanekuid ja hinnanguid
- Aineõpetajate tähelepanekuid ja soovitusi

- Kõigi õpilasega tegelevate tugispetsialistide tähelepanekuid ja soovitusi.

1.16. Õpilase ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise kord

- Koolikorraldust puudutavad dokumendid ja info on kättesaadav kooli kodulehel. Tunniplaanid, koolis pakutavate huviringide info, aineõpetajate konsultatsiooniajad ja muu õppekorraldust ning tugiteenuseid puudutav info avaldatakse kooli kodulehel õppeaasta algul.
- Kool jagab vestluste ja infotehnoloogiliste vahendite abil õpilasele ja vanemale teavet õppesisu, õppeedukuse, puudumiste, hilinemiste, käitumise ja hoolsuse kohta ning jooksvat informatsiooni.
- Korra aastas koguneb lastevanemate üldkoosolek.
- Kool tagab õpilasele ja vanemale teabe õpilase arengust ja toimetulekust koolis ning teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse ning edasiõppimise võimaluste kohta.
- Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise.
- Vajadusel nõustab kool vanemat lapse õppimise toetamisel.

1.17. Õpilaste hindamise kord

Õpitulemuste hindamise aluseks on põhikooli- ja gümnaasiumiseadus.

Hindamise eesmärgid

Õpitulemuste hindamine

- Kujundab õpilaste õppimisoskusi;
- Suurendab õpimotivatsiooni;
- Suunab õpilase adekvaatse hinnangu kujunemist, toetab edasise hariduse valikut;
- On aluseks õpetaja tegevusele õpilase õppimise ja arengu toetamisel;
- Annab tagasisidet õpilase õpiedukusest, toetab õpilase arengut.

Käitumise ja hoolsuse hindamine motiveerib ja suunab õpilast:

- Järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
- Täitma kooli kodukorra nõudeid;
- Täitma õpiülesandeid ja kohustusi.

Hindamise põhimõtted

- Hindamine lähtub õppe- ja kasvatustöö eesmärkidest.
- Hindamismeetodid on selged kõikidele osapooltele (mida hinnatakse ja milliseid hindamisvahendeid kasutatakse).
- Hindamiskriteeriumid on õpilastele selged.
- Hinne peab olema objektiivne, õpilaste võimeid ja arengut arvestav.
- Hindamise planeerimisel arvestatakse oodatavaid õpitulemusi lähtuvalt järgmistest kriteeriumidest:
  1. Aine norm – milliseid teadmisi peab teadma;
  2. Sotsiaalne norm – klassi tase;
  3. Individuaalne norm – õpilase võimed, pingutus.

Hindamise vormid

1. Sõnalised hinnangud (kasutakse toimetulekuklassis ja hooldusklassis)
2. Numbrilised hinded:
  - Õpiotsessi hinne
  - Arvestusliku töö hinne
  - Kokkuvõttev hinne

3. Kujundav hindamine (tuleneb kooli arengukavast)

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämist ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kasutatakse igapäevaselt ainetundides õpilase motiveerimiseks.

RÕK ja LÕK

1.-5. klassini kasutatakse ainult sõnalist tagasisidet.

Sõnaline tagasiside annab objektiivse ülevaate lapse arengust ja suunab konkreetsele puudujäägile teadmiste-oskuste omandamisel.

Sõnalist tagasisidet kasutatakse nii protsessis kui ka kokkuvõtva hindamisena.

Protsessi hindamisel kasutatakse

- pidevat suulist tagasisidet õpilase tööle õppetunnis (julgestamine, tunnustus, suunamine)
- kirjalike tööde puhul kirjalikku tagasisidet (lühike kokkuvõte – mis on hästi, milles vead)
- tagasisidet lühikese etapi läbimisel (teema kokkuvõte, nädala kokkuvõte)
- õpilaste eneseanalüüsi ja tagasisidet kaasõpilaste õppeprotsessi kohta.

Kokkuvõttev hinnang (trimestri hinnang) koostatakse vastavalt õpitulemustele, mis lähtuvad riiklikus või individuaalses õppekavas ettenähtud õpitulemustest. Kokkuvõttev hinnang sisaldab

- saavutatud taseme kirjeldust
- õpilase arengut töö käigus antud perioodil
- soovitusi edaspidiseks

6. klassis antakse lisaks numbrilistele hinnetele ka sõnalist tagasisidet.

Õppetööd hinnatakse põhiliselt 5 kriteeriumi alusel:

- Väga hea – hinne „5”
- Hea – hinne „4”
- Rahuldav – hinne „3”
- Puudulik – hinne „2”
- Nõrk – hinne „1”

Põhiliselt kasutatakse jooksvat hindamist, mis peaks olema õpilase jaoks eelkõige positiivne kinnitus väikestest etapiivisilistest edusammudest.

Hinnatakse põhiliselt õpiprotsessi – õppimise üksiktulemusi, mille eesmärk on:

- õpilasele tagasiside andmine õppimise edukusest
- õpilase õpimotivatsiooni ja positiivse enesehinnangu toetamine
- õpiülesannete korrigeerimine ja vajaduse korral diferentseerimine

Õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, õpilase võimeid, õpilase arengut.

Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõnepuudega õpilase kirjalikke töid, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist ravi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Kirjalike tööde hindamisel diferentseeritult arvestatakse düsgraafikule omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Õpilasele, kelle õppeperioodi hinne on *mitterahuldav*, *nõrk* või on jäetud välja panemata, määratakse järgmiseks õppeperioodiks individuaalne õppekava võlgnevuse likvideerimiseks.

Arvestuslikku hindamist kasutatakse ühe tervikliku aineosa käsitlemise järel nõutavatele õpitulemustele hinnangu andmiseks.

Arvestusliku hindamise eesmärk on võimaldada õpilasel oma võimeid määratleda ning arendada.

Arvestuslikult võib hinnata õpilaste kirjalikke, suulisi ja praktilisi töid.

Arvestusliku hindamise kriteeriumid on:

- Huvi ja aktiivsus tunnis, ise harjutamine
- Individuaalne areng lähtudes õpilase võimetest
- Põhioskuste omandamine
- Teoreetilised teadmised ja nende rakendamine vastavalt võimetele
- 50% peab olema tundides osalenud või kokkuleppel õpetajaga järgi teinud.

Kokkuvõttev hindamine kajastub õpilase tunnistusel õppeainete õppeperioodide ja aastahindena. Kokkuvõtivate hinnete panekul arvestatakse nii jooksvaid kui arvestuslikke hindeid.

- Õpilasele, kes on koolist pikemat aega põhjusega puudunud, antakse järelevastamise võimalus õpetajaga kokkulepitud ajal.
- Kui õpilasel on 50% tundidest põhjuseta puudumisi, jääb ta hindamata.
- Õppeaines emakeel LÕK õppekavas osaoskuste aastahinnet ei panda. RÕK õppekavas on alates 5. klassist eraldi õppeained eesti keel ja kirjandus.
- Kui õpilasele on kehalises kasvatuses meditsiiniliste näidustuste tõttu esitatud erinõuded, kasutatakse hindamisel kokkuvõtva õppeperioodi ja aastahinde asemel hinnangut „arvestatud“.
- Valikainetes hindamisel kasutatakse hinnangut „arvestatud“.
- RÕK õppekaval õppivatele õpilastel kasutatakse ainetes kehaline kasvatus, kunst, muusika ja tööõpetus hinnangut „arvestatud“.
- LÕK õppekaval õpilastel kasutatakse ainetes kehaline kasvatus, kunstõpetus ja muusikaõpetus hinnangut „arvestatud“.
- Numbriline aastahinne pannakse 5.-9. klassis välja vähemalt kahe perioodihinde alusel.
- 5.-9. klassini lisatakse I-II õppeperioodi kokkuvõtvale numbrilisele hindele sõnaline tagasiside.
- RÕK ja LÕK õppekaval õppivatele õpilastele 5.-9. klassini pannakse III õppeperioodil ainult kokkuvõttev numbriline hinne; õppeaasta kokkuvõtvale hindele lisandub kokkuvõttev tagasiside. TÕK õppekaval õppivate õpilaste puhul lisatakse aastahindele e-koolis viide hinnangulehele. E-koolis sõnalist tagasisidet esitama ei pea.

TÕK

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub toimetulekuõppes õppiva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast. Õpilasel peab olema võimalus saada jõukohases töös võimetekohase osalemise ning töö tulemuse kohta konkreetne positiivne hinnang.

- Hindamine toimetulekuõppes toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel. Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Hindamisel kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas hindamise kohta sätestatud.
- Hinnangu põhieesmärkidena kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud eesmärke, rõhutades seejuures, et hindamise eesmärgiks on:
  - motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama ja märkama oma tulemuse vastavust näidisele või etalonile;
  - mõjutada õpilase võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist;
  - suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel;
  - anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikast.
- Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilaste suuliste vastuste, kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel arvestades lapse individuaalset arengut, aine omandamist vastavalt ainekavale, õpiprotsessis osalemist ja lapse puude eripära ning tema suutlikkust omandada ainet. Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.
- 1.-5. klassini kasutatakse ainult sõnalist hinnangut.

Protsessi hindamisel kasutatakse

- pidevat suulist tagasisidet õpilase tööle õppetunnis (julgestamine, tunnustus, suunamine)
- kirjalike tööde puhul kirjalikku tagasisidet (lühike kokkuvõte – mis on hästi, mis vajab harjutamist)
- tagasisidet lühikese etapi läbimisel (teema kokkuvõte, nädala kokkuvõte)

Kokkuvõttev hinnang (trimestri hinnang) koostatakse vastavalt õpitulemustele, mis lähtuvad riiklikus ja individuaalses õppekavas ettenähtud õpitulemustest. Kokkuvõttev hinnang sisaldab

- saavutatud taseme kirjeldust
- õpilase arengut töö käigus antud perioodil
- soovitusi edaspidiseks

Alates 6. klassist hinnatakse õpilase arengut järgmiste hinnangutega:

- „tuleb hästi toime” (THT)
- „tuleb toime” (TT)
- „tuleb toime abiga” (TTA)
  - sõnalise abiga (TTS)
  - näidise/eeskuju järgi (TTN)
  - koostegemisel (TTK)

Hinnangule lisandub sõnaline tagasiside.

- Jooksev hindamine on aluseks õppeperioodi hinnangule.
- Iga õppeperioodi lõpus lisatakse kokkuvõtvale hinnangule sõnaline tagasiside; õppeaasta kokkuvõtvale hindele lisandub kokkuvõttev tagasiside.
- Iga õppeaasta lõpus koostatakse igale õpilasele kokkuvõttev hinnanguleht, mis põhineb protsessi ja arvestuslikul hindamisel.

Hooldusõpe

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub hooldusõppel oleva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus on seotud tema individuaalseid iseärasusi arvestava õpikeskkonnaga. Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.

- Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid. Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid.
- Jooksva hinnangu andmine on aluseks õppeperioodi hinnangule.
- Pädevuste saavutatud taset hinnatakse kahel viisil:
  - 1) toimingu sooritamisega kaasnev või sellele vahetult järgnev emotsionaalne hinnang, mille põhieesmärk on motiveerida õpilast osalema tegevuses ja täitma jõukohaseid lihtsaid ülesandeid;
  - 2) suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevate täiskasvanute jaoks.
- Õpilase arengut hinnatakse järgmist hinnangutega:
  - „tuleb hästi toime” (THT)
  - „ tuleb toime” (TT)
  - „ tuleb toime abiga” (TTA)
  - Sõnalise abiga (TTS)
  - Näidise/eeskuju järgi (TTN)
  - Koostegemisel (TTK)
  - või muul viisil
- Õpetaja eesmärgistab iga õpilase potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid. Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.
- HÕK õppekava järgi õppivate õpilasi hinnatakse iga õppeperioodi lõpus tähekombinatsiooniga, millele lisatakse tagasiside; õppeaasta lõpus lisandub kokkuvõttev tagasiside.
- Iga õppeaasta lõpus koostatakse igale õpilasele kokkuvõttev hinnanguleht, mis kirjeldab arengus toimunud muutusi.

Käitumise ja hoolsuse hindamine

Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli õppekava, kooli kodukorra nõuetest ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormidest.

Õpilaste käitumise ja hoolsuse hindamisel arvestatakse õpilase eripära.

Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse iga õppeperioodi lõpus.

1.-5. kl kasutatakse ainult sõnalist tagasisidet. Alates 6. klassist kasutatakse hinnet ja sõnalist tagasisidet.

Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega. Klassijuhatajal on otsustav kaal kokkuvõtva käitumise ja hoolsuse hinde panemisel.

Käitumise hindamine

Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ja väljaspool kooli.

Käitumishindega

- „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
- „hea” hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid
- „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi, mistõttu ta vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
- „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajate ega lastevanemate nõudmistele. Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks” ka põhjuseta puudumiste korral või üksiku õigusvastase teo korral või elukõlbelise käitumise eest.

Hoolsuse hindamine

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppetöösse, tema kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

Hoolsushindega

- „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on ülesannete täitmisel püüdlik, hoolas, ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
- „hea” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannetesse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib oma võimete kohaselt.
- „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab õppeülesandeid ja muid kohustusi, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.
- „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppimisse ja ülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli tegemata oma kodused õpiülesanded ning muud ülesanded nii koolis kui kodus.

Hinde vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine

Õpilase ja lapsevanemal on õigus arvestuslikke ja kokkuvõtvaid hindeid ning sõnalisi hinnanguid vaidlustada ja taotleda nende muutmist.

Õpilase hindamisel tekkinud eriarvamusi ja vaidlusküsimusi lahendavad õpilase või lapsevanema nõudmisel aineõpetaja, klassijuhataja või õppejuht.

Hinde pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ja hindamise kriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust.

Vajaduse korral vaatab vaidlusaluse küsimuse läbi kooli õppenõukogu, teeb otsuse ja teavitab sellest õpilast ja lapsevanemat viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

Kui õpilane või lapsevanem ei ole kooli juhtkonna või õppenõukogu otsusega nõus, võib ta pöörduda kooli õppe- ja kasvatustegevuse üle riiklikku järelevalvet teostava ametniku poole viie tööpäeva jooksul arvates otsuse teadasaamisest.

Kooli õppe-kasvatustegevuse üle riiklikku järelevalvet teostav ametnik on kohustatud vaidlusküsimuse lahendama kümne päeva jooksul arvates avalduse saamisest ja teavitama sellest õpilast ja lapsevanemat ning direktorit kolme päeva jooksul.

Järelevastamine ja järeltööde sooritamine

- Kui õpilase suulist vastust (esitlust) kirjalikku või praktilist tööd on hinnatud hindegaga „puudulik“ või „nõrk“, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.
- Kui õpilasel on jäänud töö kokkulepitud ajal esitamata/tegemata, kantakse e-kooli märges „0“. Õpilastele antakse võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Kui tegemata töö ei ole kokkulepitud ajaks järele vastatud, muudab õpetaja selle hindeks „1“ („nõrk“).
- Positiivse töö uuesti tegemine toimub kokkuleppel aineõpetajaga.
- Kui õpilane on töö tegemise ajal mõjuvatel põhjustel puudunud, siis antakse võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Lepitakse kokku uus töö tegemise aeg.
- Üldjuhul peavad järeltööd olema sooritatud mitte hiljem kui nädal enne trimestri lõppu.

Trimestri hinnet on võimalik järele vastata kokkuleppel õpetajaga. Järelevastamise puhul vaadeldakse iga juhtumit eraldi.

1.18. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursuse kordama jätmise ning järgmise klassi üleviimine

Järgmise klassi üleviimine

- Õpilase järgmise klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.
- Õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse järgmise klassi üle õppeperioodi lõpus. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 30. augustiks.
- Põhikooli 1.-8. klassi õpilane, kes on täitnud kooli õppekava nõuded, viiakse õppeaasta lõpul üle järgmise klassi.

Erandjuhul õppenõukogu otsusel ja lapsevanema nõusoleku alusel võib jätta õpilase klassikursust kordama.

Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursuse kordama jätmise

- Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetult juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.
- Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu viimase õppeperioodi lõpus.
- Kui õpilane ei ole täitnud õppekava nõudeid, mida väljendab õppeaine mitterahuldav aastahinne või hindamata jätmise, jäetakse õpilane õppenõukogu otsusega täiendavale õppetööle või erandjuhul klassikursust kordama.
- Õpilase järgmise klassi üleviimise, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise otsustab kooli õppenõukogu.
- 8. klassi õpilane, kes kuni kahes õppeaines ei täitnud õppekava nõudeid, jäetakse kaheks nädalaks täiendavale õppetööle. Õpilasele antakse omandamata õppematerjali kohta täiendavaid ülesandeid, tema üleviimine järgmise klassi otsustatakse peale täiendavate ülesannete täitmist.

- 9. klassi õpilane, kes kolmes või enamal õppeaines ei täitnud õppekava nõudeid, jäetakse klassikursust kordama.
- Kolmandaks aastaks õpilast klassikursust kordama ei jäeta, vaid viiakse üle järgmisesse klassi. Juhul, kui õpilane ei ole täitnud koolikohustust aasta jooksul, teda õppenõukogu otsusega edasi ei viida.
- Individuaalse õppekava järgi õppinud õpilane võib klassi lõpetada tavalisest lühema või pikema ajaga. Õppeperioodi lõpul otsustab kooli õppenõukogu õpilase teadmiste taseme järgi, millises klassis õpinguid jätkata.
- Õpilased, kelle käitumishinne on mitterahuldav, viiakse rahuldava õppeedukuse korral üle järgmisse klassi.
- Toimetuleku õppekava järgi õppivaid õpilasi klassikursust kordama ei jäeta. Erandjuhul jäetakse õpilane klassikursust kordama, kui ta ei ole koolikohustust õppeaasta jooksul täitnud.

1.19. Lõpueksamite sooritamine ja põhikooli lõpetamine

- Põhikooli RÕK õppekava alusel lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatika eksami ning ühe eksami omal valikul.
- Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
  1. kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
  2. kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- Kui põhikoolilõpetaja saab lõpueksami hindeks „nõrga” või „puuduliku”, siis korduseksam tuleb sooritada kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, kuid hiljemalt 25. augustil.
- Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppiv põhikooli lõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks kooli direktori kinnitatud materjalidega põhikooli lõpueksamid järgmistes õppeainetes – eesti keel, matemaatika, tööõpetus.
- Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi põhihariduse omandanud õpilasele, kelle õppeainete aastahinded on vähemalt rahuldavad ning kes on kõik lõpueksamid sooritanud positiivselt, antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.
- Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppinud põhikooli lõpetajale, kellel on kuni kahes õppeaines aasta- või lõpueksamihindeks „nõrk” või „puudulik”, antakse põhikooli lõputunnistus õppenõukogu otsusega pärast täiendava õppetöö või korduseksami sooritamist.
- Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppinud põhikoolilõpetajale, kellel on kuni kahes aines aasta- või lõpueksamihindeks „nõrk” või „puudulik”, või kes ei ole suutnud täiendavat õppetööd või korduseksami sooritada rahuldavalt, võib lapsevanema kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu anda põhikooli lõputunnistuse.
- Toimetuleku riikliku õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja põhikooli lõpetamiseks eksameid ei soorita.
- Toimetuleku riikliku õppekava läbinud õpilasele antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.
- Lihtsustatud õppe lisaõppe õpilasele antakse õppenõukogu otsusega kooli tunnistus, kus on kirjas aine- ja praktiliste oskuste õppe tunnid ning õpitulemused.

- Toimetulekuõppe lisaõppe õpilasele antakse õppenõukogu otsusega kooli tunnistus, kus on kirjas õpitud ained ja tegevused ning õpitulemused.

1.20. Lisaõpe põhikooli lõpetanutele

- Kool pakub lisaõpet lihtsustatud ja toimetulekuõppe alusel põhikooli lõpetanutele ning põhikooli riikliku õppekava järgi põhikooli lõpetanutele, kellele tulenevalt hariduslikust erivajadusest on vaja pakkuda täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe sujuvaks jätkamiseks või tööturule üleminekuks.
- Lisaõppesse võetakse õpilasi, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ja kes ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või kes ei pääsenud soovitud õppeasutusse. Selleks esitab lapsevanem avalduse soovitatavalt põhikooli lõpuks, hiljemalt õppeaasta lõpuks.
- Lisaõppesse võtmise otsustab kooli õppenõukogu.
- Lisaõpe kestab ühe õppeaasta. Lisaõppes osalejale võimaldatakse juhendatud õpet 1050 õppetunni ulatuses. Juhendatud õpe koosneb üldhariduslikust õppest, kutsealasest ettevalmistusest ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamisest. Kutsealast ettevalmistust tehakse koostöös kohase kutseõppeasutuse või tööandjaga.
- Igale õpilasele koostatakse üleminekuplaan, kus määratakse vastavalt õpilase tasemele ja lähtuvalt kooli õppesuunast antud õppeaasta sisu. Üleminekuplaanis täpsustatakse ka koostöös aineõpetajatega ainesisesed eesmärgid.
- Üleminekuplaani koostab koos aineõpetajate ja kutsesuunitlusega tegelevate õpetajatega klassijuhataja, kelle klassi koosseisu lisaõppe õpilased kuuluvad.
- Praktiliste oskuste õpe toimub õppijate individuaalsust arvestavalt ja neile kohaldatud töökeskkonnas koolis ja väljaspool kooli.
- Kõigil lisaõppel õppijatel on võimalus sooritada õppepraktikat väljaspool kooli vastavalt oma võimetele.
- Lisaõppe hindamiskorraldus ühtib üldise kooli hindamise korraga.

1.21. Õpilaste arenguestlused

- Arenguestlusi peetakse regulaarselt vähemalt üks kord õppeaastas.
- Isikuandmete töötlemisel arvestatakse andmekaitseaduses sätestatuga.
- Saavutatud kokkulepete alusel toimuvad vajadusel järeltegevuse.
- Arenguestlust peab klassijuhataja. Vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste (sotsiaalpedagoog, õpilaskodu kasvataja, logopeed, kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja, lastekaistetöötaja jne). Üldjuhul kaasatakse õpilane.
- Õpetaja vahetumisel kehtivad kõik õpilasega/lapsevanemaga tehtud kokkulepped.
- Arenguestlus dokumenteeritakse arenguestluse kokkuvõttes, mis täidetakse vestluse käigus ja kinnitatakse klassijuhataja ja lapsevanema allkirjaga.
- Arenguestlust peetakse privaatses ruumis, mis on mugav ja kus puuduvad võimalikud segajad.

1.22. Klassijuhataja töö

- Klassijuhataja juhib oma klassi õppe- ja kasvatustööd. Ta analüüsib ja hindab õpilaste arengu tulemusi, koordineerib lapsevanemate ja kooli kõigi pedagoogiliste töötajate ning erialaspetsialistide koostööd.
- Klassijuhataja teeb koostööd peredega, jälgides kooli ja klassi kasvatustaotlusi.
- Klassijuhataja viib läbi oma klassi õpilaste vanematega arenguvestlused vähemalt üks kord aastas.
- Klassijuhataja jälgib õpilase tervislikku seisundit, teavitab probleemidest tervishoiutöötajat ja lapsevanemat.
- Klassijuhataja korraldab klassi igapäevast elu.
- Klassijuhataja kirjutab vajadusel oma klassi õpilase kohta iseloomustuse.
- 9. klassi klassijuhataja koostab sügisel koos aineõpetajate ja kutsesuunitlusega tegelevate õpetajatega lisaõppe õpilasele üleminekuplaani, koordineerib selle täitmist ja teeb kevadel kokkuvõtted.

1.23. Karjääriteenuse korraldus

- Kool tagab õpilastele karjääriteenuste kättesaadavuse kogu koolis õppimise aja.
- Õpilastega tehtavat karjääriteenust koordineerib mõlemas majas üks õpetaja, kelle ülesandeks on:
  1. Kujundada koostöös teiste õpetajate ja juhtkonnaga nägemus kutsealaseks ettevalmistuseks tehtavast ning vormistada see õppeaasta alguseks tegevuskavaks, mis liidetakse üldtööplaaniga.
  2. Lähtuda kutsealaste tegevuste planeerimisel kooli finantsilistest võimalustest, ühiskonnas toimuvatest muutustest ning uusimatest seisukohtadest ja arengutest antud valdkonnas.
  3. Omada ülevaadet kodumajanduse valdkonda jäävate kutseainete õpetamisega tegelevate kutseõppeasutuste õppeprogrammide, et tagada õppijate parim ettevalmistus õpingute jätkamiseks kutse omandamise eesmärgil.
  4. Koostöös aineõpetajate ja klassijuhatajatega viia tegevuskavas planeeritud tegevused läbi.

1.24. Distantõppe korraldus

Distantõppe nädala ja päevakava.

1. Õppetöö toimub õppeaasta algul kehtestatud tunniplaani alusel.
2. Õppenädala õppetegevused märgivad aineõpetajad klaasikaupa hiljemalt eelneva nädala pühapäevaks kõigile õpetajatele kättesaadavasse ja eelnevalt kokkulepitud vormi.
3. Õppeülesanded edastatakse vastavalt klassijuhataja ja aineõpetaja kokkuleppele kas klassijuhataja või aineõpetaja poolt õpilasele ja lapsevanemale sobivate infotehnoloogiliste vahendite abil esmaspäeval. Sealjuures arvestatakse mõistlikkuse piires edastatavale sobivat kellaega.
4. Kaks korda nädalas kontakteeruvad klassijuhatajad lapsevanematega.
5. Kolmel nädalapäeval või vastavalt vajadusele kontakteeruvad koduga aineõpetajad.

6. Aineõpetajad on õpilasele ja lapsevanemale kättesaadavad terve koolinädala jooksul hommikul üheksast kuni päeval neljani.
7. Õpilaste hindamisel kehtib õppekavas välja toodud hindamise kord.
8. Tugiteenused tagatakse vastavalt vajadusele kõigile õpilastele kasutades erinevaid infotehnoloogilisi vahendeid.

1.25. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted arutatakse läbi õpetajate töökoosolekul.

Õpetaja töö planeerimine alljärgnevalt:

- õpilaste individuaalsetes kaartides määratletakse sügisel õpitulemused, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada;
- õpitulemused seostatakse üldpädevustega, läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
- kavandatakse õpitulemuste hindamine;
- valitakse lähtuvalt õpitulemustest ja hindamismeetoditest tulenevalt õpetamismeetodid.
- kevadel tehakse tulemustest kokkuvõtteid õpilaste individuaalsetes kaartides.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused oleksid saavutatud.

Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õpetajad analüüsivad oma tööd aineõpetajana ja klassijuhatajana, annavad hinnangu õppeaasta eesmärkide täitmisele, esitavad parentsettepanekud ning eesmärgid järgmiseks õppeaastaks koostöövestluses otsese juhiga.

1.26. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpilaste ja õpetajate; õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu; kooli ja lastevanemate, kooli pidaja, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd RÕK, LÕK, HÕK üldosa mõtestamisel ja ainekavade koostamisel.
- Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppekava koostamises ja arendamises osalevad kõik pedagoogid.
- Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppekava on pidevas arengus. Õppekava hoitakse vastavuses Eesti Vabariigi õigusaktidega, HTM määrustega, arvestatakse arenevat Eesti ühiskonda ja tema vajadusi.
- Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppekava vaadatakse läbi iga õppeaasta lõpul. Õppekava muutmiseks tehakse ettepanekud õppeaasta augustikuu õppenõukogu ajaks. Õppenõukogu arutab läbi muudatusettepanekud ja vajadusel kiidab heaks ning teeb ettepaneku kooli direktorile muudatusettepanekute kinnitamiseks.
- Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse õppekava koostamise ja arendamise korralduse eest vastutab kooli direktor.
- Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.